## Výskumný projekt

http://www.e-metodologia.fedu.uniba.sk/index.php/kapitoly/volba-vyskumnej-temy/vyskumny-projekt.php?id=i5p3

Každý vedecký výskum – ak si má zaslúžiť tento názov – musí mať **výskumný projekt**. Je to vlastne výskumný plán, je to viac alebo menej podrobný opis pripravovaného výskumu. Ako každý plán aj tento sa zhotovuje **pred** výskumom a slúži ako scenár jeho realizácie.

Výskumný projekt sa zhotovuje pre dvoch adresátov. V prvom rade je určený pre osoby a inštitúcie, ktoré projekt **posudzujú**. Sú to napríklad vedúci bakalárskej alebo diplomovej práce, školiteľ doktoranda, poskytovateľ grantu, orgány pracoviska a pod. Ich úlohou je zistiť a vyhodnotiť vedeckú úroveň pripravovaného výskumu, jeho komplexnosť a realizovateľnosť. Projekt výskumu predkladajú i uchádzači o doktorandské štúdium k prijímacej skúške a potom v zdokonalenej podobe ako súčasť písomnej práce k dizertačnej skúške. Vtedy ju posudzuje oponent, ktorý vypracuje posudok a dizertačná komisia, ktorá sa k projektu vyjadruje v časti skúšky nazvanej rozprava. Prirodzene, okrem individuálnych výskumných projektov sa predkladajú i projekty kolektívneho výskumu, pričom jeden pracovník vystupuje ako hlavný riešiteľ a ostatní ako spoluriešitelia. Tí môžu pracovať na jednom alebo viacerých pracoviskách, a dokonca vo viacerých štátoch. Takto to býva pri projektoch uchádzajúcich sa o financovanie výskumu vo forme grantu. Z uvedeného vyplýva, že výskumný projekt je dokument, ktorý hrá kľúčovú úlohu v príprave a realizácii výskumu a je aj súčasťou hodnotenia výskumných schopností, skúseností a erudície skúmateľa.

Výskumný projekt však potrebuje skúmateľ nielen pre vonkajších posudzovateľov, ale i **pre seba**. Je to preňho vlastne vodidlo na realizáciu jeho výskumu. Nestačí mať predstavu o výskume len v hlave, ale je potrebné túto predstavu dať na papier. Papier núti k systematickému uvažovaniu a usporiadaniu myšlienok a zabraňuje improvizácii, bezradnosti a voluntarizmu. Pri jeho tvorbe sa mnohé prvky výskumu objasnia, dajú do súvislostí, priebeh výskumu sa zracionalizuje.

Na vypracovanie projektu sú potrebné tri veci: štúdium, premýšľanie a konzultácie. Štúdium spočíva v preštudovaní a analyzovaní informačných zdrojov k danému výskumnému problému. Skúmateľ sa musí veľmi dobre zorientovať v literatúre, aby si zvolil závažný výskumný problém, aby tento problém bol zmysluplný a skúmateľný. To sa nedá uskutočniť bez racionálnej analýzy, porovnávania, reflexie. Pri tvorbe výskumného projektu veľmi pomôžu konzultácie s odborníkmi, s kolegami, so školiteľom, so štatistikom i s ďalšími pracovníkmi.

Z uvedeného vyplýva, že vypracovanie kvalitného výskumného projektu si vyžaduje dosť času. Nie je to rýchla, rutinná záležitosť i keď skúsenosti s písaním výskumných projektov určite prácu zrýchlia. Zároveň to nie je jednorazová záležitosť, výskumný projekt sa obyčajne nedá zhotoviť naraz, ale vyžaduje si postupnú prácu – ako skúmateľ vniká do problematiky a reflektuje ju.

Výskumný projekt má obyčajne tieto časti (Príklad výskumného projektu):

1. **Názov, meno, príp. aj inštitúcia autora.**
2. **Úvod.** Je vstupom do projektu. Často vyjadruje motiváciu autora, ktorá ho viedla k voľbe výskumného problému a jeho veľmi stručnú charakteristiku, ktorá sa v ďalších častiach rozvedie.
3. **Prehľad problematiky.** Je založený na analýze literatúry a slúži ako zdroj inšpirácie a nápadov pri formulácii a zdôvodnení výskumného problému. Tento prehľad však nemá zahrnovať len teoretické otázky, ale aj metodológiu výskumu – ako výskum u iných autorov prebiehal, aké výskumné metódy a výskumné nástroje použili. Súčasťou je i definovanie hlavných pojmov, ak nie sú zrejmé a všeobecne známe.

Prehľad literatúry má byť dobrým vstupom k vymedzeniu výskumného problému. Nemá to byť len súhrn excerpovanej literatúry.

4. **Výskumný problém**, **výskumné otázky** a **hypotézy** . Sú hnacím motorom výskumu. Majú vyplynúť z analýzy oblasti, z literárneho prehľadu problematiky. Skúmateľ má preukázať, že jeho výskumný problém je hodnotný, t. j., že prinesie niečo nové, že obohatí vedecké poznanie. Z toho vyplýva, že výskumné problémy sa nielen naformulujú, ale aj zdôvodnia, t. j. vysvetlí sa, z čoho vyplynuli a ako sú zakotvené v existujúcej teórii.
5. **Výskumný súbor**, t. j. kto bude skúmaný, aké budú kritériá výberu osôb (produktov, textov, archívnych materiálov a pod.). Projekt má obsahovať zoznam lokalít a inštitúcií a predpokladaný rozsah výskumného súboru.
6. **Výskumné metódy**, **výskumné nástroje** . Vysvetlí sa ich voľba, vyjadrí sa, či ide o zhotovenie nových alebo o adaptáciu existujúcich nástrojov. Opíšu sa ich vlastnosti (objektivita, reliabilita a validita). Opíše sa spôsob ich administrácie.
7. **Organizácia výskumu.** Zahrnuje priebeh výskumu, časové náležitosti, spôsob vstupu do terénu. Opíše sa, ako sa získa povolenie na realizáciu výskumu, súhlas skúmaných osôb (v prípade výskumu žiakov aj súhlas rodičov). Navrhne sa pilotný výskum a (alebo) predvýskum.
8. **Spracovanie dát**, **štatistické nástroje** **Štatistický nástroj** = test alebo iný prostriedok na spracovanie výskumných dát..
9. **Financovanie výskumu.** Ten zahrnuje rozpočet týkajúci sa jednotlivých etáp výskumu. Sú to nákupy materiálu, práca v teréne (cestovné, ubytovanie), materiál a nástroje, odmeny pre spolupracovníkov, prípadné odmeny pre skúmané osoby, spoje, energie, nájom miestností a pod. Uvedie sa možné spolufinancovanie alebo sponzori.
10. **Literatúra.**
11. **Prílohy** – dotazníky, schémy, interview, testy, pozorovacie hárky atď. Formulár poučeného súhlasu skúmaných osôb.

Uvedená štruktúra výskumného projektu je modelová. Jednotlivé inštitúcie (napr. školy) a agentúry (napr. agentúry poskytujúce financie na výskum) majú obyčajne vlastné požiadavky na štruktúru a obsah výskumného projektu.